

KERKENBELEIDSPLAN WOMMELGEM

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

8 april 2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	4
2. FICHE PER KERKGEBOUW	5
2.1. HH Petrus en Paulus in Wommelgem	5
2.1.1. Identificatie.....	6
2.1.2. Beschrijving.....	6
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	12
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	12
2.2. Onze-Lieve-Vrouw Boodschap in Kandonklaar	14
2.2.1. Identificatie.....	15
2.2.2. Beschrijving.....	15
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	16
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	17
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	18
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	18
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	18
BESLUIT.....	19

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Wommelgem :

- HH Petrus en Paulus, Kerkplaats, 2160 Wommelgem
- Onze-Lieve-Vrouw Boodschap, Volkaertslei 19, 2160 Wommelgem, Kandonklaar

In het verleden is reeds gewerkt om een kerkenbeleidsplan te maken voor de gemeente Wommelgem. De pastorale eenheid ontwikkelde in de loop van 2024/2025 een visie op de twee kerkgebouwen. Er vonden gesprekken plaats tussen burgerlijke overheid en kerkelijke overheid en onderling.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Wommelgem, de pastorale eenheid Veronica en parochies, het centraal kerkbestuur van Wommelgem en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

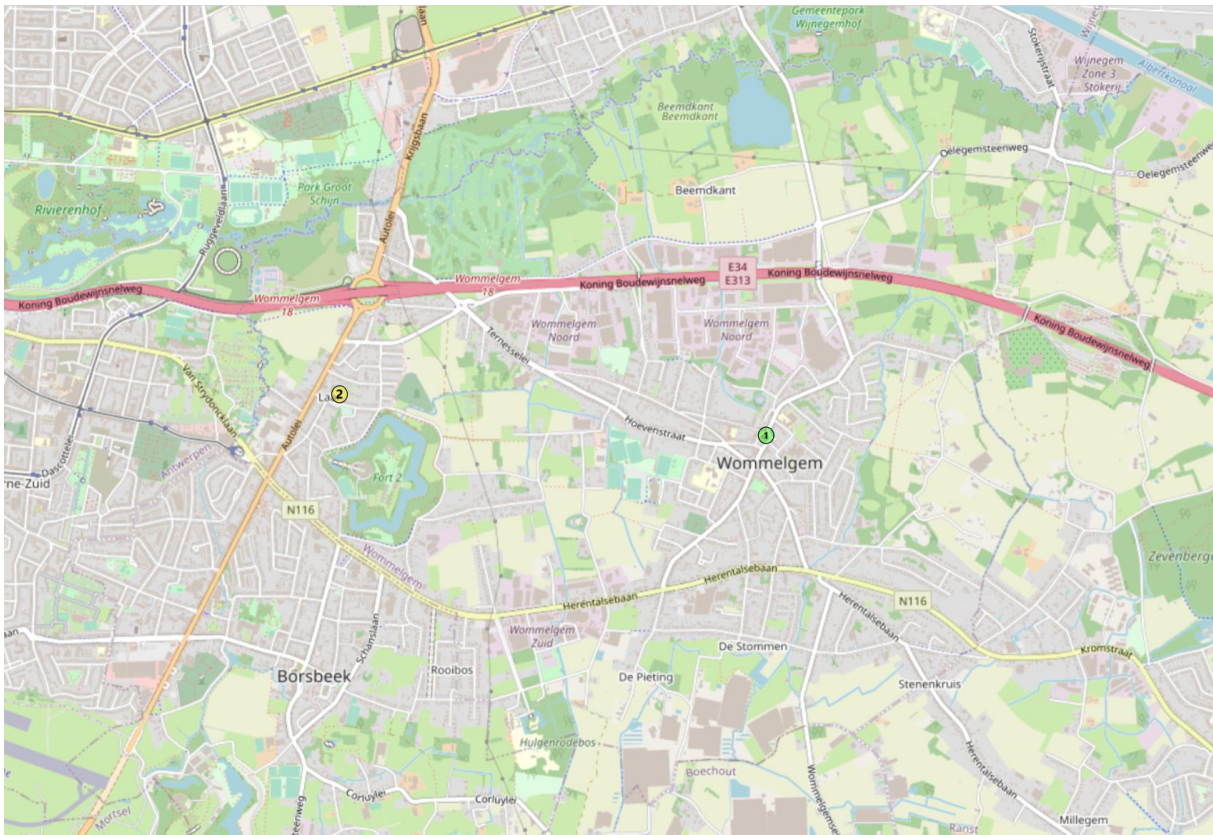
- door de bisschop van Antwerpen op datum;
- door de gemeenteraad van de gemeente Wommelgem op datum.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

(Bron : geoportaal Vlaanderen)

1. HH Petrus en Paulus, Kerkplaats, 2160 Wommelgem
2. Onze-Lieve-Vrouw Boodschap, Volkaertslei 19, 2160 Wommelgem, Kandonklaar

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. HH Petrus en Paulus in Wommelgem

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: HH Petrus en Paulus

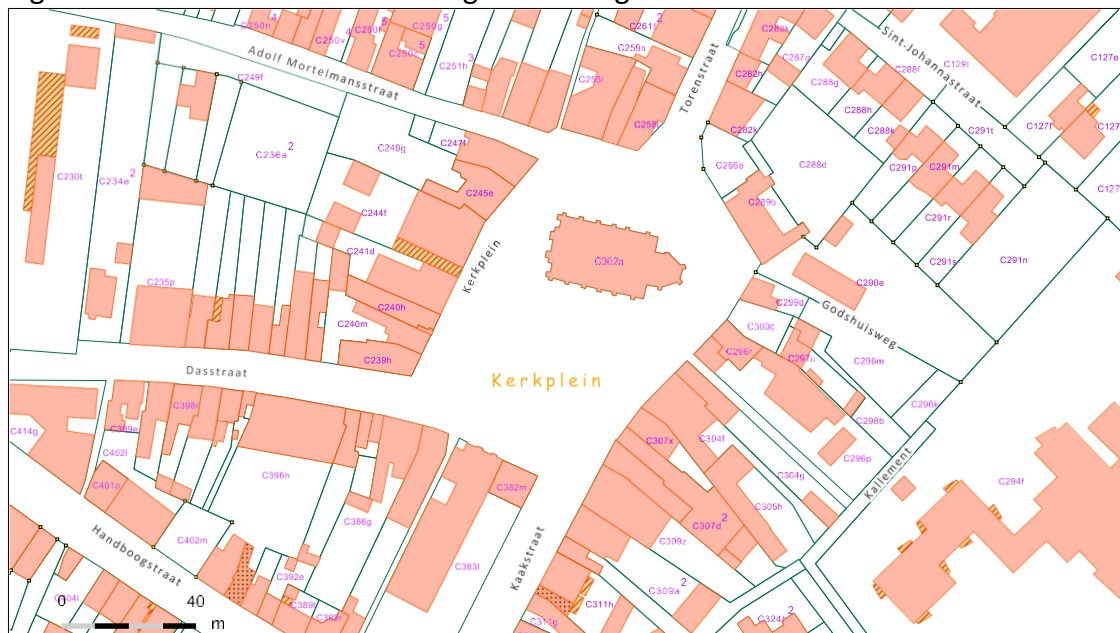
Geografische ligging

- Kerkplaats, 2160 Wommelgem
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat: Kempen
- Dekenaat: Noorderkempen
- Pastorale eenheid: H. Veronica
- Parochie: HH Petrus en Paulus

Eigenaar: kerkfabriek voor het kerkgebouw en gemeente voor de toren

Bescherming(en)

- Parochiekerk :
 - o Beschermd monument sinds 21/08/1979
 - o Vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 29/06/2019
- Parochiekerk: toren en koor
 - o Beschermd monument sinds 31/07/1936

2.1.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*

Historiek

Laatgotische kerk herbouwd in het eerste kwart van de 17de eeuw, nadat een vroegere kerk uit de 15de eeuw afgebrand was in 1589, het 15de-eeuwse transept bleef echter bewaard. Vergroot in 1732; toren vernieuwd in 1761; verbouwingswerken in 1843-44 naar ontwerp

van Ferdinand Berckmans: bredere en langere zijbeuken, bergplaats aan noordzijde van het koor. Georiënteerde driebeukige pseudo-basiliek met ingebouwde westtoren, schip van drie traveeën, transept (een travee) en koor van één travee met driezijdige sluiting.

Beschrijving

Vierkante zandstenen westtoren van circa 1600, onder meer hersteld in 1761 en 1852, gerestaureerd naar ontwerp van architect J. Pingnet in 1966-69. Vijf geledingen onder ingesnoerde leien naaldspits; op elkaar gestelde hoeksteunberen uitgroeïend in kleine leien tentdaken. Markante omlopende kordons; lisenen, gotische boogfriezen op derde en vierde geleding.

Geprofileerde korfboogdeur en hogerop gotisch drielicht gevat in een doorlopende geprofileerde omlijsting; op borstwering drie gotische nissen met baldakijnen, beelden van Heilige Petrus, Onze-Lieve-Vrouw met kind en Heilige Paulus.

Bakstenen schip onder één leien zadeldak; versneden steunberen en spitsboogvensters met ijzeren harnas. Zandstenen transept uit de eerste helft van de 15de eeuw eindigend op puntgevels bekroond met kruis; steunberen aan zuidzijde vernieuwd (baksteen); telkens een gotisch tweelicht met stijl en maaswerk, in de top een rechthoekige muuropening.

Zandstenen koor uit het eerste kwart van de 17de eeuw gemarkeerd door steunberen en doorlopend kordon, tweelichtsvensters met driekwartzuiltjes en geprofileerde archivolt, gotisch maaswerk met vierpas in vensterkop. Pseudobasiliek met zuilen op achzijdige sokkels met koolbladkapiteel; kruisribgewelf op uitgewerkte sokkels (19de eeuw). Welfsels van koor en middenbeuk in 1881 vernieuwd naar ontwerp van Louis Gife.

Ten zuiden: sacristie met Romaanse deur (12de eeuw - begin 13de eeuw) vermoedelijk afkomstig van een eerste dorpskerk op plaats van het huidige koor. Dubbele geprofileerde rondboog op twee driekwartzuilen met licht geornamenteerde kapiteeltjes, sokkels verborgen onder bevloering van de sacristie.

Mobilair

Schilderijen uit de 17de eeuw: Bewening van Jezus toegeschreven aan Pieter van Hoek; Jezus overhandigt Petrus de sleutels (altaarstuk, 1690); Aanbidding der Wijzen (Vlaamse School); 19de-eeuwse kopie van Kruisafneming van P.P. Rubens. Tegen koorgevel calvarie uit de 16de eeuw. Beeld van Sint-Antonius abt, eerste helft van de 16de eeuw, gerestaureerd in 1856. Beeld van Sint-Rochus, eerste helft van de 16de eeuw. Beelden van Sint-Ambrosius en Sint-Eligius uit de tweede helft van de 17de eeuw - 18de eeuw. Barokmeubilair uit de 17de eeuw en de 18de eeuw onder meer houten lambrisering met ingewerkte biechtstoelen.

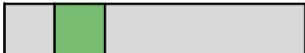
b) Bouwfysische toestand

CONDITIE

De conditie van het erfgoed wordt voor het hele gebouw en per rubriek weergegeven op een 6-delige schaal, en dit voor 3 aandachtspunten:

bouwfysische toestand	<i>uitstekend - goed - redelijk - matig - slecht - zeer slecht</i> Dit is de conclusie van de huidige bewaringstoestand van alle geïnspecteerde onderdelen per rubriek. Het is een globale inschatting van de materiële staat van het erfgoed op het moment van de inspectie.
onderhoud	<i>uitstekend - goed - redelijk - matig - slecht - zeer slecht</i> Deze waarde is een inschatting van het uitgevoerde onderhoud en de manier waarop onderhoud, problemen en risico's worden opgevolgd. Worden dak en goten regelmatig schoongemaakt? Wordt snel ingegrepen als er een probleem is? Is er iemand verantwoordelijk voor het beheer die er regelmatig (vb. wekelijks) passeert en oog heeft voor problemen?
risico op gevolgschade	<i>geen- weinig - redelijk - aanzienlijk - verhoogd - acuut</i> Deze schaal geeft aan in welke mate er gevaar bestaat voor een versnelde materiële verwerking of verlies van erfgoedwaarde als de beheerder niet tijdig ingrijpt. Het kan gaan om allerlei mogelijke risico's, zoals ogenschijnlijk kleine problemen die voor ernstige gevolgschade kunnen zorgen, een verkeerd gebruik of beheer, verhoogd risico op calamiteiten, slechte klimatologische omstandigheden voor zeldzame onderdelen met een hoge historische waarde.

GEHELE OBJECT

bouwfysische toestand		goed
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De kerk verkeert algemeen in goede staat, maar enkele onderhouds- en herstelwerken dringen zich op. De meeste gebreken gemeld in ons vorig verslag werden nog niet hersteld. Mits regelmatig onderhoud en herstel kunnen grote kosten op termijn vermeden worden. Contacteer onze gespecialiseerde interieurafdeling voor een interieurinspectie.

DAK

bouwfysische toestand		goed
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De natuurleien dakbedekking is algemeen in goede staat, maar er zijn enkele lekken door beschadigde of weggevalen leien. Verschillende aansluitingen laten vochtindringing toe.

Sluit eventueel een onderhoudscontract af met een dakwerker die de daken en goten jaarlijks controleert en waar nodig herstelt. Zo worden grotere kosten op termijn vermeden.

DAKWATERAFVOER

bouwfysische toestand		goed
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

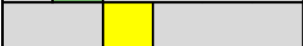
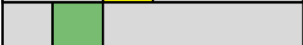
toelichting De koperen gootbekleding is algemeen in goede staat. Plaatselijk was er een soldeernaad ingescheurd. De ijzeren standpijpen zijn roestig.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

bouwfysische toestand		goed
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

toelichting Op de zolder van vleugel [5] is er een, vermoedelijke actieve, aantasting door huisboktor.

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

bouwfysische toestand		goed
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De natuursteen, het voegwerk en het ijzerwerk dienen plaatselijk hersteld te worden.

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

bouwfysische toestand		redelijk
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		weinig

toelichting Sinds de vorige inspectie werden enkele schilderwerken uitgevoerd, maar andere delen dienen nog hersteld/geschilderd te worden, o.a. de dakkapellen, gootborden,...
Breng de staat van het buitenschrijnwerk op één lijn zodat toekomstig onderhoud beter ingepland kan worden.

De museale opstelling van de glas-in-loodpanelen dient verbeterd te worden zodat de onderste panelen niet meer kunnen wegzakken.

AFWERKING EN INRICHTING

bouwfysische toestand		matig
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		weinig

toelichting Het waardevolle interieur verdient de nodige zorgen. Documenteer de huidige staat en neem de nodige maatregelen om verdere schade te voorkomen en de waardevolle delen te consolideren/restaureren. Laat u bijstaan door onze gespecialiseerde interieurafdeling.

TECHNISCHE INSTALLATIE

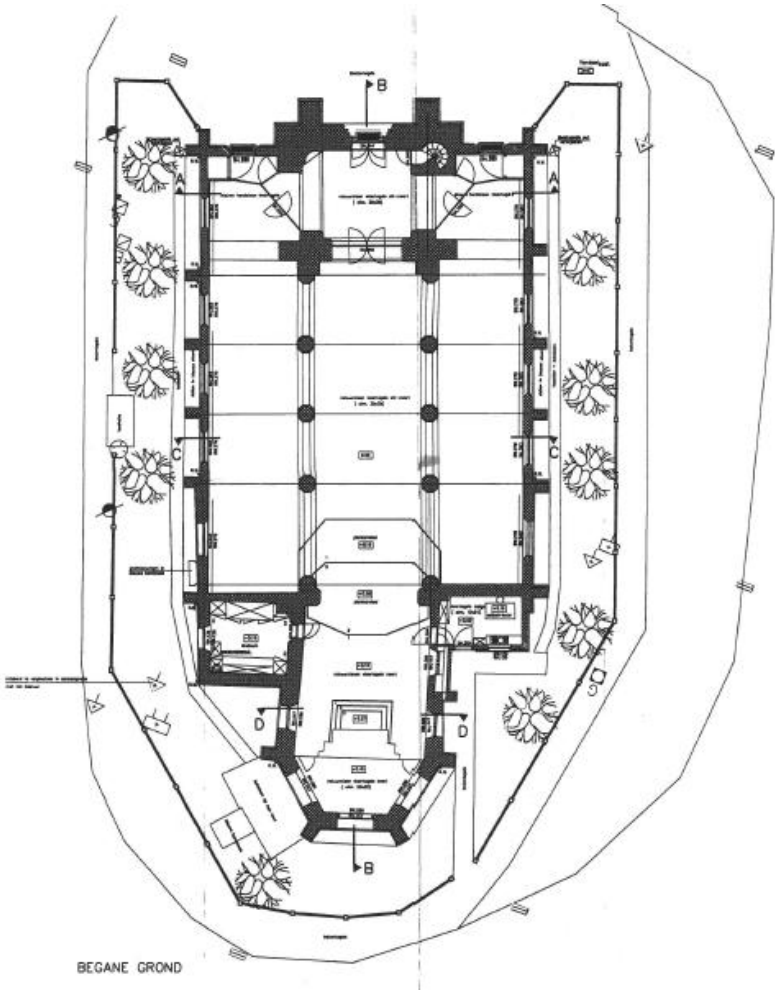
bouwfysische toestand		matig
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		verhoogd

toelichting De gebreken aan de bliksembeveiliging en de feestverlichting rond de toren kunnen leiden tot brand en ernstige schade aan het gebouw. Deze problemen werden reeds 5 jaar geleden door Monumentenwacht gesignaleerd.

SITE EN OMGEVING

bouwfysische toestand		redelijk
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

c) Architecturale mogelijkheden

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Kerk maakt deel uit van dorpsplaats.

Stemmig, beschermd vijfzijdig dorpsplein met kerk ten noorden en gemeentehuis aan zuidzijde. Gekasseide en beboomde dorpsplaats met pomp en kaak. Vierkante arduinen pomp gedateerd 1848. Kaak of schandpaal tegenover gemeentehuis heropgericht in 1815 na het Franse bewind, gerestaureerd in 1975; gecanneleerde arduinen zuil met vier schachtringen op vierkante sokkel, dito dekplaat waarop het wapen van de familie De Neuf, tevens gemeentewapen. De zuil staat op een rond voetstuk van vier trappen omringd door acht hardstenen paaltjes. (*bron: onroerend erfgoed*)

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- **Actueel gebruik**

	Actualisatie 2024
Wekelijkse vieringen	1 zondagsviering 50 aanwezigen, 1 ^{ste} zondag v/d maand 130 aanwezigen
Hoogdagen	Kerstmis 2024: 650 aanwezigen
Uitvaarten	35 x /jaar
Avondwaken	0 x / jaar
Huwelijken	6 x / jaar
Doopviering	27 x / jaar

- **Ander actueel gebruik**

	Actualisatie 2024
Doopvoorbereiding	Occasioneel
Huwelijksvoorbereiding	1x/jaar
Kruisweg	1x/jaar
Ontvangst bedevaarders	1x/jaar
Catechese-activiteiten vormelingen	5x/jaar
Catechese-activiteiten eerste communie	5x/jaar
Taizé avondgebed	6x/jaar
Catechesemomenten klassen gemeenteschool	3x/jaar
Koorrepetities St.Ceciliakoor	6x/jaar
Koorrepetities bij grote vieringen	Occasioneel

- **Ander gebruik:**

Occasioneel gaan er concerten of andere evenementen door. In het kader van Open monumentendag of Open Kerkendag wordt er samengewerkt met de lokale Heemkundige Kring voor rondleiding, tentoonstelling e.d. Sinds 2020 is het portaal van de kerk elke dag toegankelijk tussen 9.00 en 17.00.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2. Onze-Lieve-Vrouw Boodschap in Kandonklaar

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw Boodschap

Geografische ligging

- Volkaertslei 19, 2160 Wommelgem
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Vicariaat: Kempen
- Dekenaat: Noorderkempen
- Pastorale eenheid: H. Veronica
- Parochie: Onze-Lieve-Vrouw Boodschap

Eigenaar: kerkfabriek

Bescherming(en): geen

2.2.2. Beschrijving

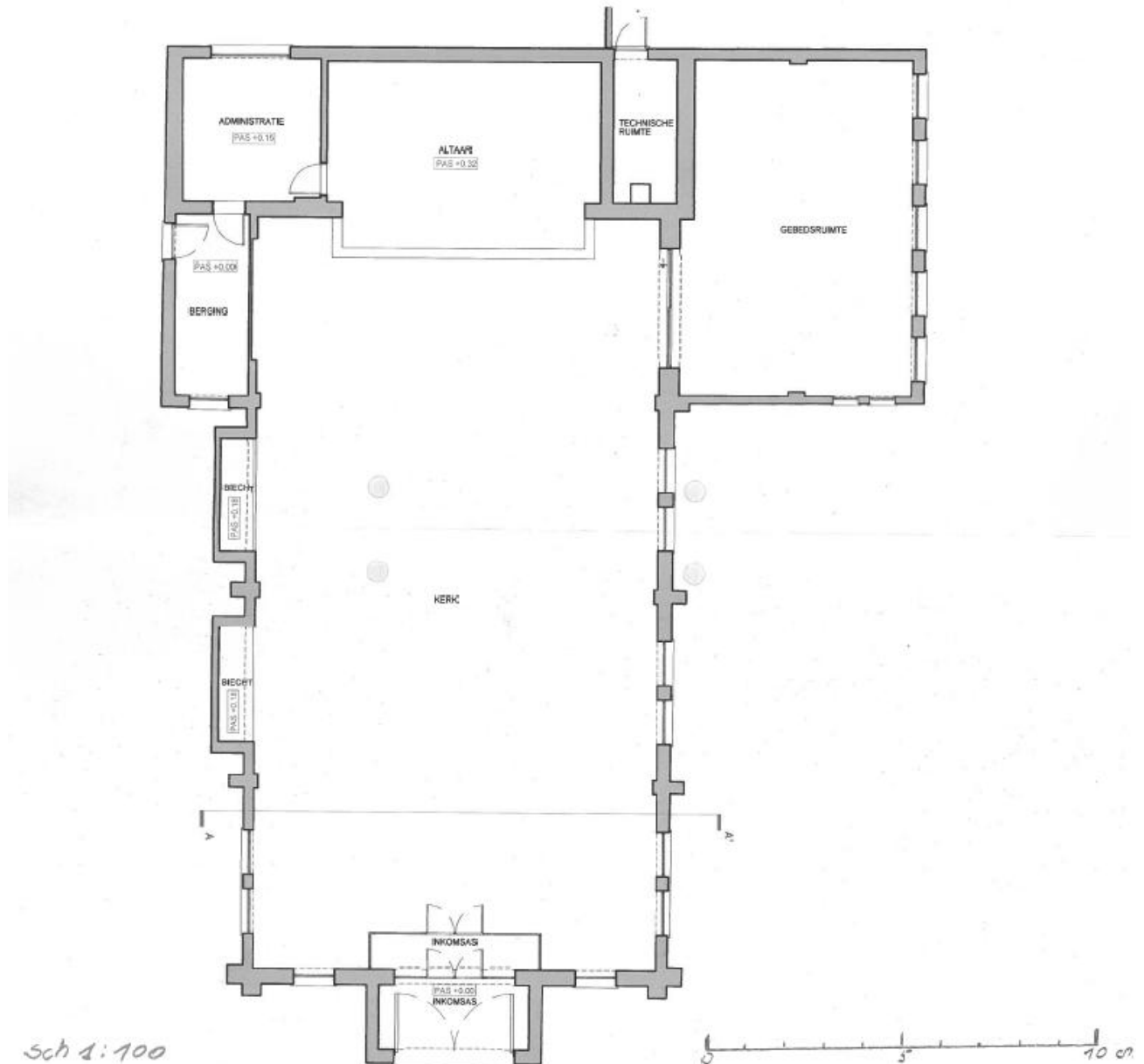
a) Cultuurhistorische waarde

De Kerk is gebouwd in 1935. In de jaren tachtig werd er nog een weekkapel bijgebouwd. De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

b) Bouwfysische toestand

Het gebouw is – rekening houdend met zijn ouderdom – in redelijke staat. Momenteel loopt er een onderzoek met een architect naar de reële bouwtechnische toestand het gebouw. Acute problemen stellen er zich voorlopig niet. Ook wordt er gekeken hoe de ontbrekende nutsvoorzieningen geïncorporeerd kunnen worden bij eventuele renovatie of aanpassing van het gebouw.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel)

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kerkgebouw is niet eenvoudig bereikbaar via het openbaar vervoer. Er is een parking voor 30 wagens.

Er is een kerkhof op ongeveer 200 meter.

Er is een pastorie op de Volkaertslei 29, 2160 Wommelgem met een parochiecentrum.

De HH. Petrus en Pauluskerk bevindt zich op ongeveer 3,5 km. met de wagen en 2,7 km. te voet. Andere kerken liggen in Borsbeek, Wijnegem en Ranst buiten de gemeente.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Zondagsvieringen : 1 per zondag ,vanaf juli om de 14 dagen, 10 aanwezigen

Hoogdagen : 15 aanwezigen

Uitvaarten : 1

Doopsels : 1

Huwelijken : /

Viering met chiro : 2x

Bezinning met bezinningsgroep Ademtocht : 10x

Besluit: een statuur als B-kerk lijkt momenteel de meest aangewezen bestemming voor dit gebouw.

	Actualisatie 2024
Wekelijkse vieringen	1 zondagsmis vanaf julie om de 14 dagen, 10 aanwezigen
Hoogdagen	15 aanwezigen
Uitvaarten	1 per jaar
Huwelijken	0 per jaar
Doopsels	1 per jaar

	Actualisatie 2024
Bezinning Chiro	2 per jaar
Ademtocht bezinningen	10 per jaar

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Wommelgem	HH Petrus en Paulus	A-kerk
Kandonklaar	O.L.V. Boodschap	B-kerk

- Voor de kerk HH Petrus en Paulus is er momenteel een regelmatig gebruik dat beantwoordt aan de vraag van de gemeenschap. Er is wekelijks een viering en er zijn begrafenissen en doopsels. Ook enkele huwelijken voltrekken zich in het kerkgebouw. Er is een catechesewerking. Lokaal worden er ook Taizé-avonden aangeboden. Ook het koor heeft zijn plaats in de kerk. Er wordt met andere woorden nog “gekerkt”.

Voor dit kerkgebouw opteren we voor een A-statuuut waarbij we inzetten op valorisatie.

- Voor de kerk O.L.-Vrouw Boodschap opteren we voor een B-statuuut waarbij we in de richting van een uiteindelijke herbestemming kijken. Dit willen we doen in overleg met de gemeente, de pastorale eenheid, de parochie en kerkfabriek.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Oprichten van een stuurgroep (zie puntje 3.1) voor de kerk O.L.V. Boodschap. We kunnen het Platform Toekomst Parochiekerken aanspreken.

Stappen die de stuurgroep kan ondernemen zijn bijvoorbeeld: het contacteren van verenigingen, de opstart van een participatietraject om parochianen/burgers te betrekken, het contacteren van een architectenbureau voor een bestemmingsstudie of een uitvoering, het zorgen voor expertise op het vlak van financiën en beheer, het organiseren van een marktverkenning op zoek naar een beheerder, etc.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Antwerpen en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur worden vernieuwd of herbevestigd.